

Halina Irena Szumił, *Rektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego ks. Wincenty Granat w dokumentach Służby Bezpieczeństwa PRL*, Sandomierz 2023, ss. 384.

Książka stanowi owoc wnikliwej kwerendy w Archiwach Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie, Kielcach, Krakowie, Lublinie, Rzeszowie oraz wielu innych miejscach, a także archiwach diecezjalnych, m.in. w Sandomierzu, Radomiu, Kielcach, Lublinie. Cennym i bogatym materiałem źródłowym były też wspomnienia osób, które znały osobiście ks. Granata, a które z nim współpracowały lub były świadkami jego życia naukowego, kapłańskiego i w ogóle całej jego działalności.

Książka składa się z czterech części: trzech rozdziałów oraz załączonej bogatej dokumentacji. W pierwszym rozdziale (s. 15–30) autorka zarysowała sytuację społeczno-polityczną w czasie, kiedy żył ks. Wincenty Granat. Nakreśliła panoramę historyczną, począwszy od okresu międzywojennego, czas II wojny światowej i cały okres rządów PRL, aż po wybór Jana Pawła II na papieża. Życie ks. Granata przypadło właśnie na te różne pod względem społeczno-politycznym okresy historyczne. Jednak kluczowym okresem, jeśli chodzi o jego bogatą działalność naukową, akademicką, administracyjną i duszpasterską, były lata po II wojnie światowej, a więc okres komunizmu. Ks. Granat jako kapłan, uczyony, a później rektor KUL był świadkiem walki reżimu komunistycznego z Kościołem. Był to okres dla niego najtrudniejszy. Sam wielokrotnie był poddawany różnym represjom i naciskom ze strony władzy – był zatrzymywany, zarzucany obelżywymi słowami, wiele razy przesłuchiwany.

W drugim rozdziale (s. 31–83) autorka zaprezentowała sylwetkę ks. Wincentego Granata, najpierw w kontekście kształtowania się jego osobowości w środowisku rodzinnym i szkolnym, a następnie przez pryzmat jego działalności w Radomiu jako prefekta, w Sandomierzu jako wykładowcy seminarium duchownego oraz w Lublinie, kiedy został profesorem KUL, aż po objęcie przez niego funkcji rektora tej uczelni. W tej części książki znalazła się także informacja o procesie beatyfikacyjnym ks. Granata.

W trzecim rozdziale książki (s. 85–116) zaprezentowano osobę rektora w ocenie tajnych współpracowników i funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa PRL. Analiza dokumentów podzielona została na okres sandomierski i lubelski. W podsumowaniu zauważono, iż pomimo różnych opinii odnoszących się do ks. rektora w dokumentach bezpieki jako wroga władzy i ustroju ludowego czy jako człowieka ugodowego, ks. Granat w czasie swego urzędowania konsekwentnie realizował zadania wynikające z dewi-

zy Uniwersytetu: Bogu i Ojczyźnie w duchu humanizmu. Taka niezłomna postawa ks. Granata powodowała rozczarowanie władzy komunistycznej, która liczyła na współpracę. Ks. Granat wkładał wiele troski, aby przyszła kadra polskiej inteligencji była kształcona i wychowywana w duchu wiary, z nastawieniem na pracę dla ojczyzny i Kościoła. Jednocześnie ks. Granat starał się nie prowokować sytuacji, które doprowadziłyby władzę państwową do nękania uczelni. Na wszystkich zajmowanych stanowiskach i urzędach ks. Granat odznaczał się wzorową sumiennością w wykonywaniu powierzonych zadań, pracowitością i zaangażowaniem, zawsze w duchu humanizmu i personalizmu chrześcijańskiego. W ten sposób wpisał się pięknie w historię uniwersytetu, Kościoła i ojczyzny jako wzór człowieka, kapłana i patrioty.

Książka została opatrzona bogatą dokumentacją źródłową w formie kserokopii, co stanowi jej czwartą część. W ten sposób czytelnik ma możliwość wglądu w historyczne dokumenty, odbierając niejako lekcję pogładową, jak wyglądał sposób sporządzania i rejestrowania informacji o osobach inwigilowanych w czasie PRL. Książka stanowi niezwykle bogate źródło informacji o tym właśnie okresie życia ks. Granata, szczególnie kiedy pełnił funkcję rektora KUL, dotąd nieprezentowaną. Opatrzona poglądowym materiałem źródłowym stanowi cenny materiał historyczny i badawczy, a zarazem jest świadectwem niezłomności ks. Wincentego Granata wobec opresji aparatu komunistycznego.

Opracował ks. Grzegorz Barth

Halina Irena Szumił, *Magister veritatis et caritatis. Sługa Boży ks. Wincenty Granat (1900–1979)*, Sandomierz 2023, ss. 330.

Publikacja stanowi wyraz wdzięczności Bogu za dar kapłaństwa służby Bożego ks. Wincentego Granata, prezbitera diecezji sandomierskiej, w stulecie jego święceń kapłańskich (1924–24 sierpnia 2024). Wydarzenie święceń kapłańskich było jednym z najważniejszych w życiu Wincentego Granata, za co zawsze był wdzięczny Opatrzności Bożej. Posługę tę pełnił przez pięćdziesiąt pięć lat, żył tym sakramentem, realizował go na wiele sposobów jako prefekt, wykładowca, nauczyciel, kapelan, opiekun duchowy. Wszyscy, którzy znali osobiście ks. Granata, a szczególnie księża stu-